Universal Declaration of Human Rights - Mòoré

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, http://www.unicode.org/udhr.

Ninsaal yel-segdi noy ganegr sebre (yoomd 1948)

Keoogre

B wilgame tι ninsaal bʊʊd fãa tara a burkĩndlim la a yel-segdι tõod sẽn pa yιιd a to, tι b pa tõen n dık tõod-bãmb n koos bı n tek a badawã, n yaa dűni wã bãan gãaga, ned fãa sẽn so a vιιm tı yembd kaala, la wẽg-taab kaalem dűni wã pʊgẽ yẽgrã.

B wilgame tι ninsaal sẽn da tog ne yel-segdι ninsã kaalmã waa ne bi-beelem la pãng buud toor-toor sẽn sãam dũni wã zãng sũuri, la b yãkamen moon tι dũni ning sẽn na n wa zĩnd-a tι ninsaalbã na n wa so b mense, n tõe n gom b sẽn date, n tẽ b sẽn date, n wa yi rabeem, yaeesg la far buudã fãa pʊgẽ wã, n yaa ninsaal sẽn baood ne a sũur fãa n yιιdã.

Tι sẽn yıld fãa yaa tı ninsaal yel-segdı wã tog n paamame tı b koglg-b ne noy buud sẽn na yıl tı ned ra wa bao a sẽn na maan n põs pãn-wõrdem b sẽn maand-a n kong n wẽneg n kẽ wẽnem maan n lebs pʊgẽ wã.

D sẽn mi tι segdame tι d keng tẽms ne taab zood yõkr zĩndgrã.

D sẽn mi tư nasõzini (tẽmsã fãa lagem-n-taar kãsengã) le mooname n wilg b tẽeb ninsaal burkĩndlem la a tưlem pãnga, pag la rao yel-segdu sẽn zem taabã, tư b le wilgame tư b ratame n mao n paas ninsaalbã vưm sõmblem tư yư ned fãa sẽn so a meng vưmẽ wã tư yel kãng pãng yug a pĩndã.

D sẽn mi tư tẽms nins sẽn be nasõzini lagem-n-taarã pʊgẽ lagma ne lagem-n-taarã n nk sard n na n sõng tư dũni wã pʊgẽ bư ned fãa tũ ninsaalb yelsegdu wã sẽn gãneg noy ninsã.

D sẽn mi tư ninsaal yel-segdu noy bãmba gãnegr sã n yư lagem-n-taarã ne a kẽedbã n na n naag taab n maan-b n na n sõng tư b tữubã yư sõma wã.

Pipi koεεga.

Ninsaalbã fãa sã n doge, ned fãa so a menga, ned pa rogd n yaa yamb ye, nebã fãa zema taab b yel-segdι la b burkĩndlem wɛɛngē. Nebã fãa tara yam la tagsgo, ned fãa togame n νιιηd ne a to saam-biir pʊgē.

Koεεq a 2 soaba.

Ned fãa tara sor n tõe n du seb-kãnga sẽn gãneg noy ninsã yõodo tu bakr buud ka zĩnd ye, pa tũus f sẽn yaa buud ning ye, f yĩng kõbg sẽn ya-a soab ye, f yaa pag bu rao ye, f wẽnd-sor sẽn ya-a soab ye, f sẽn yãk n tik politik ninga, bu tẽeb buud a to ye, f tarem sẽn ya-a soab ye, f sẽn dog ne b rãmb ye, bu bữmd buud a taab sẽn bakd ye.

Sẽn paasde, pa tõe n tik ned tẽng politik neng sẽn ya-a soab n bak a soab noy-bãmbã yõod rub wɛɛngẽ ye, pa tũus tẽngã sã n so a menga bu a sã n be zamaan a to yembdẽ.

Koεεg a 3 soaba.

Ned buud fãa tara sor n tõe n vunde, n soog a menga la a gũnug a menga.

Koεεq a 4 soaba.

Pa tog n dık ninsaal buudã fãa n maan yamb ye bı n weoog-a ye. Yembdã ne nebã koosgã gıdgame, ba sẽn wa n ya yembd buud nin fãa.

Koεεg a 5 soaba.

Pa tog n sıbg ninsaal buudã fãa ye, pa tog n sıbg ninsaal tı sıbgrã yı toog wosgo, tı pa sẽn na maan ninsaal ye.

Koεεg a 6 soaba.

Ned fãa tara sor tι sẽn wa n ya sĩig ning fãa, bι b sak n deeg a sẽn yaa ned ning buud bʊ-kaoor soog taoore.

Koεεq a 7 soaba.

Ninsaalbã fãa zema taab laloa taoore, b fãa tog n paama laloa wã koglgo tι bakr ba a ye pa zĩnd ye. Nebã fãa tara sor n tõe n paam tι b koglg-b ne bakr buud fãa sẽn na n wa maan n kιιs seb-kãnga noy wã sẽn gãnegã, ne bũmb nins sẽn na n wa ne bakr-bãmba.

Koεεg a 8 soaba.

Ned buud fãa tara sor n tõe n kẽng a tẽngẽ bươd soog taoore n tι bư ne weoogre, sıbgr buud fãa b sẽn maan-a, tı ninsaalb yel-segdı sebrã gıdge, tı laloa mi tiiri.

Koεεg a 9 soaba.

Pa tar sor n tõe n yõk ned zaalem, n pag-a roogo bu n yiis-a a tếngẽ n tu ning zīīg a to tu laloa zu tiir ye.

Koεεq 10 soaba.

Ned buud fãa tara sor wa laloa sẽn wilgã, t'a yell ta bʊ-kaoodb sẽn so bʊʊdã, n tõe n kao tι pãn-dãmb ka lob b toogo, la sẽn bʊʊd sɪd taoore, tι b bʊ nin-buiid taoore n wilg a yel-segdι bι a tılae-yɛla, bι n wilg b sẽn yet tι yẽnda soabã maana bữmb ningã kongr sẽn taẽ.

Koεεq 11 soaba.

- 1. B sã n yeel tι ned maana bʊmb sẽn kis n dat n paalg-a, sã n pa b wa n bʊ-a lame tι bʊʊdã yι neb fãa taoore, t'a paam sõangd sẽn mams n paas a poorẽ fãa, ket n ya wa yẽnda soabã pa maan bũmbã ye.
- 2. B pa tõe n bʊ ned n paalg-a bũmb a sẽn maan bι a sẽn pa maan yĩnga, sã n mikame tι yellã sẽn maanã wakato, bʊʊd soog nengẽ yel bãmba ra pa kis ye. Sẽn paasd me, b sã n bʊ yellã, b pa tar sor n tõe n kõ ned ning sẽn maan-a yellã sıbgre tι yιιg yellã sẽn maanã sasa laloa sẽn da gãneg sıbgr buud nins yel-bãmb wɛɛngẽ wã ye.

Koεεq 12 soaba.

[Missing]

Koεεg 13 soaba.

- 1. Ned buud fãa tara sor n tõe n gõ a tẽngẽ, n kẽng zĩĩs nins fãa a sẽn date, la a yãk a sẽn dat n zĩndẽ.
- 2. Ned buud fãa tara sor n tõe n yi tếngẽ n lebg n wa a meng tếngẽ, a le tara sor n tõe n yi a meng tếngẽ n kẽng tến-taaga la a le lebg n wa a tếngẽ.

Koεεg 14 soaba.

1. Ned sã n wa be toog zug tếngẽ tı b namsd-a wʊsgo, a soab tara sor n tõe n yi n bao gãag-sobend tẽms a taabẽ, a le tara sor n tõe n paam tı b reeg-a tẽn-bãmbẽ.

2. La sã n mikame t'a sẽn maanã, laloa gudgame tub mik tuyaa suda, bu sã n mikame t'a sẽn maanã pa zems ne nasõzini (tẽmsã lagem-n-taar kãsengã) sẽn gãneg noy ninsã, a pa tar sor-kãng ye.

Koεεq 15 soaba.

- 1. Ned buud fãa tara sor n tõe n paam tēng-n-biilim tika.
- 2. B pa tar sor n tõe n wõr ned n menes a tẽng-n-biilim ye, b le pa tõe n gıdg-a t'a ra teem a tẽng-n-biilim ye.

Koεεg 16 soaba.

- 1. Pag ne rao yʊʊmd sā n ta kāadem b tara sor n tõe n kẽ kāadem la b tilg yir tı pa tũus b yiibā buud sẽn ya-b rāmba, b tẽng-n-biilim bı b wẽnd sor tũudum. Kāadmā kẽesg noy pʊgẽ, b yiibā yel-segdı yaa a ye, pa yııd to ye, kāadmā vıım wakato la a kaoob wakat me b yel-segdı wā ya a ye.
- 2. Kãadem pa tõe n kẽes tι pa tũ ne kãad-ratbã sakr sẽn pa tũ ne modgr ye.
- 3. Zak yaa tẽng yẽgre (tẽng bõn-bulli). A yaa tẽng vum sũuri. Tẽngã neb togame n koglg-a, goosneerã (leta wã) togame n koglg-a.

Koεεg 17 soaba.

- 1. Ned buud fãa, f ya f ye bι f bee sull pæga, tara sor n so a bũmbu.
- 2. B pa tõe n wõr ned n deeg a sẽn so ye.

Koεεq 18 soaba.

Ned fãa tara sor n tõe n tags a sẽn date, n bʊgs a sẽn date la a tũ wẽnd-sor ninga a sẽn date. Sor-kãng a sẽn tarã wɛɛngẽ a tõeeme n teem wẽnd-sor n tũ bι n teem tẽebo a le tõeeme n wilg a wẽnd-sor bι a tẽebo ne kaorengo, maana maanego tι yι yẽnda a ye bι n naag ne a taaba tι yι neb sʊka bι bãmb bal ne taaba.

Koεεq 19 soaba.

Ned buud fãa tara sor n tõe n tẽ a sẽn date la a gom a sẽn date, rẽnda n kư tư ned pa tog n zoe rabeem ne a tẽeb wilgri, la a tar sor n tõe n bao n bãng kibay la a paam kibay n tall-b n piuug zĩig fãa n pa ges tẽmsã tods ye, tư yư ne rabay buud fãa a sẽn date.

Koεεq 20 soaba.

- 1. Ned buud fãa tara sor n tõe n paam n maan tigsga la lagem-n-taar sull sẽn pa tar yɛla (sẽn pa na n wa ne gudgri).
- 2. B pa tõe n modg ned ab a ye t'a kẽ lagem-n-taar pʊgẽ ye.

Koεεg 21 soaba.

- 1. Ned buud fãa tara sor n tõe n ning a toog a tẽng vum tươmẽ, a tõeeme n maan tươmd a toore bu tũ ne neb b sẽn yãk tu b let lagem-n-taara sull n tươmdẽ, tu nin-bãmb yãkrã yaa sẽn maan tu pa tũ ne modgr ye.
- 2. Nin-buiidã sẽn dat bũmb ninga la tẽngã zãab tươm tikda.
- 3. Nin-buiidã raabã wilgr tog n tũu ne vot sẽn na n maan tư zãmb ka zĩnd ye, votã me tara wakat sõor n tog n le maane, votã tõeeme n maan tư yư nin-buiid vote, bư gʊls n vot buud a to sẽn wẽnd wa bãmba sẽn maand tư ned fãa tõe n yãk a sẽn dat-a soaba.

Koεεg 22 soaba.

Ne buud fãa, a sẽn yaa nin-buiidã ned a ye wã yĩnga, a toga ne ninsaalb yel gesg soogã sõngre. Sõngrã yaa arzɛka, vum sõmblem la rog-n-mik wɛɛngẽ sẽn yaa tılae ne ninsaal burkĩnd la a tırlem baoobo, a mengã yidgr yĩnga, sẽn na n tũ ne tẽnga meng tươmde n paas tẽms ne taab lagem-n-tơm pãng tι zems ne tẽng fãa tươm yõgeng sẽn ya to-to la a laog sẽn zem tɛka.

Koεεg 23 soaba.

- 1. Ned buud fãa tara sor n tõe n paam toomde, n tõe n yãk a sẽn dat toomd ninga tư tũ ne toomdã kũun sẽn na n maan tư wẽgb pa zĩnd ye, la b koglg-a ne toomã kaalem.
- 2. Nebã fãa tog n paama yaood sẽn zems ne b sẽn maan tươmd ningã tư wẽgb ka ye.
- 3. Ned ning fãa sẽn tưmd-a toga ne yaood sẽn zems a sẽn maane, ti sẽn paamdã sek yẽnda ne a zak rãmb vum tu yu burkĩnd pưgẽ, tu sã n mik tu segdame; bu a paam tu b paas-a sõngr buud a taaba.
- 4. Ned buud fãa tara soor n tõe n naag neb a taaba n lulg sẽndika sulli (tʊntʊmdb sõngr sulli) sẽn na kogend tʊntʊmdbā nafo.

Koεεg 24 soaba.

Ned buud fãa tara sor n tõe n paam vʊʊsem la yõ-noogre, bũmb zãng la tʊʊmã wakat sõor tɛk wilgri n paas vʊʊsem. Vʊʊsmã geendame n tar wakat-wakato, vʊʊsmã sasa b tog n yaoa a soaba.

Koεεg 25 soaba.

- 1. Ned buud fãa tara sor n tõe n paam tarem sẽn na n sek a meng la a zak rãmb laafi la b vum sõmblem baoobo, bũmb zãng la rubã wɛɛngẽ, yeelgrã (futã), zĩ-gãadgã, tubsgã n paas vumã sõmblem baoob tươm nins sẽn segd-b ne yẽ wã. A sã n wa pa tar tươmde, a sã n wa bẽedẽ, a sã n wa lebg kamsa, a sã n wa lebg pʊg-kõore bu ra-kõore, a sã n wa kươle bu bũmb buud a taab sã n wa kư t'a pa le tõe n dulg la a ges a meng yelle, tu yaool n pa tũ ne yẽnda a maan tu yellã paam-a, a togame n paam sõngre.
- 2. Biig pʊg sasa la a yãadem wakato, a tara sor n tõe n paam sõngre la koglgo. Kamba fãa, f roga kãadem pʊgẽ tı b rogame tı b ba rãmbã pa kẽ kãadem ne taaba, b fãa segda ne sõngre.

Koεεg 26 soaba.

- 1. Ned buud fãa tara sor n tõe n paam kaorengo. Kaorengã tog n yu zaalem, ba tu na yu yãadmẽ kaorengã (kaoren-sungã). Yaa tulae tu kambã paam kaoren-sungã. Τσσm-minim la nus tσσm zãmsg kaorengã togame n piuugi. Karen-do bεdã kaorengã tog n maaname tu neb nins fãa bãngr sên sek be taabã paam n kẽ tu zãmb pa zĩnd ye.
- 2. Kaorengã sẽn tog n gẽeg bũmb nins yaa ninsaal mengã yidgri la ninsaal yel-segdu noy sebrã tũub pãng paasgo. Kaorengã togame n sõng tu tẽmsã ne taab wơm taab moore, buudã toor-toorã bu wẽnd-sor tũudum toay-toayã wơm taab moore, tu sull fãa sak a to sẽn yala la b yõg taab zoodo. A togame yasa n sõng tu nasõzini (tẽmsã ne taab lagem-n-tay kãsengã) tươma kẽng taoore, sẽn na yil ti bãana gãand dũni wã pưgẽ.
- 3. Ba rãmbã n yaa pipi n tar sor n tõe n yãk wubr ning buud (kareng ning buud) bãmb sẽn dat tư b kambã paame.

Koεεq 27 soaba.

- 1. Ned buud fãa tara sor n tõe n ning a meng nin-buiidã rog-n-mik sull tʊʊmē (vumē), n ru tʊʊm-minmã bãngr yõodo la a naag n tʊm bãngrã baoob tʊʊmē wā la a paam n du tʊʊm bāmba sēn wat ne yõod ninsi.
- 2. Ned fãa tara sor n tõe tı b koglg a bãngr yõodo la a bãngr teedo, tı yaa sebr la a gʊls yã, bı yaa te-naands la a maan yã.

Koεεg 28 soaba.

Ned buud fãa tara sor n tõe n dat tι bãan zĩnd nebã ne taab sʊk tēnsẽ wã, la tēnsã ne taab sʊka, tι seb kãnga sẽn wilg yel-segdι ninsã tõog n paam n yı sıda

Koεεg 29 soaba.

- 1. Ninsaal tara tılae-toom ne a neba (a nin-buiidu), bala a mengã yidgr pa tõe n maan tı pa yı na a nebã pogẽ vıım ye.
- 2. Ned yel-segdı tũub pʊgẽ, la a sẽn tar sor n tõe n maan a sẽn datã wɛɛngã, ned fãa toaag sẽn tekẽ yaa laloa sẽn wilg bũmb ninsa, sẽn na yıl n sõng tι ned fãa bãng a to yel-segdı la a sẽn tar sor n tõe n maan a yam. Sẽn paasd me, yaa sẽn na yıl tı b tõog n tũ ninsaal vum sõmblem noy wã, ninbuiidã vum noy wã tũubu la nebã fãa vum sõmblem baoobo, sã n yaa tẽng zãab buud ning sẽn ya nin-buiid naam n zãad-a wã.
- 3. Yel-segdı bâmbâ la maan-m-yam bâmbâ pa tõe n dık n maan tı pa yı wa nasõzini sen gâneg noy ninsâ sen datâ ye.

Koεεg 30 soaba.

Seb-kãngã gomd ba a ye pa tõe n wa rık t'a yı wa tẽng a ye, goosneer a ye bı ned a ye yell ye, t'a soab tik rẽnda n dat n maan bũmb sẽn na yıl n sãam yel-segdı la maan-m-yam nins sebrã sẽn gomd-b rãmb yellã ye.